

DIARIUM: 534 /100/2016

19 § ÄNDRING I SAMKOMMUNENS GRUNDAVTAL

HAL 19 §

03.03.2020

DIARIUM: 534 /100/2016

Förvaltningsdirektör Jari-Pekka Tuominen

Styrelsen har behandlat en ändring av samkommunens grundavtal 16.8.2016 § 95 och har beslutat föreslå kommunerna att samkommunens grundavtal ändras i enlighet med ändringarna nedan. Efter styrelsens behandling trädde 1.1.2017 i kraft en lag om ändring av kommunallagen, i vilken det ingick en övergångsbestämmelse angående förlängningen av övergångsperioden för ändringar i grundavtalet till slutet av år 2019. Förlängningen av övergångsperioden motiverades i lagförslaget med målet att " undvika onödigt administrativt arbete, eftersom största delen av de grundavtal som ska uppdateras blir obehövligen till följd av den landskapsreform som är under beredning."

Av ovannämnda anledning har ändringen i grundavtalet inte verkställts och inga ändringsförslag har skickats ut till kommunerna. Efter att social- och hälsovårds- och landskapsreformen har skjutits upp finns nu dock ett behov av att i grundavtalet genomföra de minimiändringar av teknisk karaktär som förutsätts av kommunlagen.

Bakgrund

Finlands sjukvårdsdistrikt är enligt lagen om specialsjukvård samkommuner till sin juridiska form. Enligt kommunallagen bildas en samkommun genom ett avtal mellan kommunerna som godkänns av fullmäktige, d.v.s. ett grundavtal. Grundavtalets innehåll stadgas noggrannare i kommunallagen 56 §, i den fastställs vissa innehållskrav på grundavtalet. Ny kommunallag trädde i kraft 1.5.2015. Lagens övergångsbestämmelser beror dock på att en betydande del av lagen tillämpas först fr.o.m. 1.6.2017 vid inledningen av en ny mandatperiod.

De minimiändringar som har gjorts i grundavtalets innehållskrav (56 §) har nedan markerats med fet text. I grundavtalet ska nämnas samkommunens namn, hemort, medlemskommuner och uppgifter. I grundavtalet ska även avtalas

1) samkommunens namn, hemort och medlemskommuner;

2) samkommunens uppgifter samt **vid behov om överföringen av organiseringsansvaret enligt 8 §;**

- 3) antalet representanter vid samkommunsstämman eller antalet ledamöter i samkommunsfullmäktige eller något annat organ som utövar den högsta beslutanderätten samt om grunderna för rösträtten;
- 4) samkommunens övriga organ samt om organens uppgifter och beslutanderätt och sammankallandet av dem;
- 5) vilket av samkommunens organ som bevakar samkommunens intressen, representerar samkommunen och ingår avtal för dess räkning samt på vilket sätt beslut fattas om rätten att teckna samkommunens namn;
- 6) medlemskommunernas andelar i samkommunens tillgångar och deras ansvar för samkommunens skulder samt om annat som gäller samkommunens ekonomi;
- 7) granskningen av samkommunens förvaltning och ekonomi;
- 8) ställningen för en medlemskommun som utträder ur samkommunen och för de medlemskommuner som fortsätter verksamheten;
- 9) förfarandet vid upplösning och likvidation av samkommunen;
- 10) det förfarande genom vilket samkommunens underskott täcks i en situation där medlemskommunerna inte har godkänt det avtal om balanseringen av samkommunens ekonomi som avses i 119 § 2 mom.;**
- 11) ett system för att följa ekonomin och verksamheten och om rapporteringen till medlemskommunerna.**

I grundavtalet kan det också bestämmas att ledamöterna och ersätarna i andra organ än samkommunsstämman ska vara fullmäktigeledamöter i medlemskommunerna och om att kvalificerad majoritet krävs för beslutsfattandet i ärenden som bestäms i avtalet.

Ändringsförslag

Avsikten är nu att lägga fram ett förslag till sjukhusdistriktets medlemskommuner om de tillägg till fördraget som krävs enligt ändringen av kommunlagen. I förslaget har inga andra ändringar eller tillägg gjorts i grundavtalet än de ändringar kommunlagen absolut kräver. Det nuvarande grundavtalet medföljer som bilaga till dagordningen.

Bilaga 1 § 19

Uppgifter

I grundavtalet ska enligt kommunlagen § 56 avtalas om samkommunens uppgifter samt vid behov överförandet av anordningsansvaret som avses i § 8. Kommunen kan avtala om att organiseringsansvaret överförs på en annan kommun eller en samkommun. Detta ska nämnas i grundavtalet angående överförandet av anordningsansvaret. I det lagstadgade samarbetet ligger anordningsansvaret med direkt stöd av lagen hos en kommun eller samkommun för en annan kommuns räkning.

Ändringsförslag

2 § moment 1 (tillägg till den nuvarande formuleringen i fet text): Samkommunen har till uppgift att inom sitt område ordna i lag stadgad specialiserad sjukvård för sina medlemskommuner. **Utöver de lagstadgade uppgifterna hör till samkommunens uppgifter även att ordna de lagstadgade social- och hälsovårdstjänsterna för medlemskommunerna till den del som de har överfört skötseln av uppgifterna till samkommunen.** Samkommunen har därtill som uppgift att inom sitt område ordna i lag stadgad specialomsorg om utvecklingshämmande i den utsträckning som medlemskommunerna anvisar. Samkommunens uppgift är därtill att för sin egen del främja hälsan, funktionsförmågan och den sociala tryggheten inom sitt område. Dessutom kan samkommunen genom fullmäktiges beslut åtaga sig handha övriga social- och hälsovårdsuppgifter.

Ett system för att följa ekonomin och verksamheten och om rapporteringen till medlemskommunerna

Enligt kommunlagen § 56 ska i grundavtalet avtalas om ett övervakningssystem för ekonomin och verksamheten och om rapporteringen till medlemskommunerna. Ett fungerande övervakningssystem är väsentligt, eftersom kommunen ansvarar för finansieringen av uppgifterna, även om anordningsansvaret (kommunlagen 8 §) har överförts till samkommunen. I och med den nya kommunlagen har samkommunerna också skyldighet att täcka underskott och de omfattas av utvärderingsförfaranden (kommunlagen 119 §). Uppföljningen behöver utvecklas så att ett tillräckligt dataunderlag för samkommunernas utvärderingsförfaranden utformas, som jämförligt skulle omfatta samkommunernas ekonomi och verksamhet. Utvärderingsförfarandet stöder medlemskommunernas fullmäktiges strategiska ledning och revisionsnämndernas arbete, samt ger bättre förutsättningar för invånarnas möjligheter att delta.

För utvärderingsförfarandets del är det inte ändamålsenligt att detaljerat beskriva mätare som ska följas upp på grundavtalets nivå, eftersom behoven beträffande uppgifter som behövs kan skifta väsent-

ligt t.o.m. årligen. I praktiken ska övervakningssystemet och eventu-
ell granskning av det avtalas i samband med kommunförhandlingar-
na.

Ändringsförslag

Kapitel 5, 25a § (ny paragraf):

*Ett system för att följa ekonomin och verksamheten och
rapporteringen till medlemskommunerna*

Samkommunen har ett övervakningssystem för ekono-
min och verksamheten. Med det förverkligas genomfö-
randet av de uppsatta målen eller undantag från dem.
Samkommunen och dess medlemskommuner avtalar
separat om kriterier och mätare som ska följas. Mätarna
och kriterierna är desamma för alla medlemskommuner-
na.

Samkommunen rapporterar månadsvis och kommunvis
till medlemskommunerna om förverkligande av verk-
samhet och ekonomi.

Täckande av underskott

I grundavtalet bör enligt kommunlagen 56 § det förfarande genom
vilket samkommunens underskott täcks i en situation där medlems-
kommunerna inte har godkänt det avtal om balanseringen av sam-
kommunens ekonomi som avses i 119 § 2 mom.; Avsikten är att fö-
rebygga situationer, i vilka ett underskott i samkommunens balans-
räkning inte blir täckt p.g.a. meningsskiljaktigheter mellan kommu-
nerna, trots att det i samkommunen redan har genomförts ett utvär-
deringsförfarande som avses i kommunlagen § 119. I kommunlagen
§ 119 lagstadgas om utvärderingsförfarande i en samkommun:

*Ifall samkommunen inte har täckt underskottet i samkommunens
balansräkning inom den tid som stadgas i § 110, kan finansministe-
riet efter att ha hört samkommunen och dess medlemskommuner
utse en oberoende utredare, vars uppgift är att göra upp ett förslag
för balansering av samkommunens ekonomi som ett avtal mellan
samkommunen och medlemskommunerna. Utredaren ska vid be-
redningen av sitt förslag höra samkommunen och medlemskommu-
nerna.*

*Det organ som utövar den högsta beslutanderätten i samkommunen
och medlemskommunernas fullmäktige ska behandla det i 1 mom.
avsedda förslaget till avtal som läggs fram av utredaren. Medlems-
kommunerna kan godkänna avtalet på det sätt som anges i 57 § 1
mom. Avtalet ska delges finansministeriet som information.*

Eftersom skyldigheten att täcka underskottet i sista hand uppkommer hos kommunerna, skulle det på motsvarande sätt vara motiverat att i samkommunens grundavtal möjliggöra att ett överskott eller en del av det som uppkommit under räkenskapsperioden återbärs till samkommunens medlemskommuner i samband med bokslutsbehandlingen. I det nuvarande grundavtalet är detta nämligen förbjudet (grundavtalet 27 § 3 mom, sista meningen): "I priserna för prestationer som under verksamhetsåret fakturerats medlemskommunerna kan inte på basen av samkommunens bokslut ske efterfakturering eller returnering."

I praktiken eftersträvas numer att förebygga överskott på så vis, att servicepriserna sänks senast under räkenskapsperiodens sista dag. Markant enklare och noggrannare vore det dock att göra ett eventuellt återbäringsbeslut i samband med bokslutsbehandlingen.

Ändringsförslag

Kapitel 6, 27 § 3 mom. (förändringen och tillägget till den nuvarande formen med understruken och fet text): Prissättningsgrunderna för prestationer fastställs årligen av fullmäktige i samband med att budgeten godkänns. Enhetspriserna för prestationer fastställs av styrelsen enligt de principer fullmäktige fastslagit. Med styrelsens beslut kan priserna för tjänsterna ändras under verksamhetsåret så, att en ändring som höjer priserna kan träda i kraft tidigast från ingången av den andra månaden som följer på meddelandet. I priserna för prestationer som under verksamhetsåret fakturerats medlemskommunerna kan inte på basen av samkommunens bokslut ske efterfakturering ~~eller returnering~~. **Vid behandlingen av bokslutet kan fullmäktige besluta att räkenskapsperiodens överskott eller en del av det återbärs till medlemskommunerna i förhållande till deras bruk av tjänsterna.**

Kapitel 6, 38a § (ny paragraf):
Täckande av underskott

Om medlemskommunerna inte har godkänt det i kommunlagens § 119 moment 2 avsedda förslag som har framförts av utredaren om att täcka underskott på det sätt som lagstadgas i kommunlagen § 57, ska medlemskommunerna betala underskottet i förhållande till de faktiska servicefakturorna under de tre senaste avslutade räkenskapsperioderna under nästa ekonomiplan i lika stora årliga rater.

Ändringsförfarande för grundavtalet

Grundavtalet kan enligt 57 § 1 mom. i kommunallagen ändras, om minst två tredjedelar av medlemskommunerna understöder detta och deras invånarantal är minst hälften av det sammanräknade invånarantalet i samtliga medlemskommuner.

I praktiken skickas styrelsens beslut angående förslaget till ändring i grundavtalet till sjukvårdsdistriktets medlemskommuner, som ombeds behandla den. I baskommunerna är det fullmäktiges uppgift att godkänna ändringen. Om ändringen godkänns av det antal medlemskommuner som lagen förutsätter, konstateras ändringen ha trätt i kraft i sjukvårdsdistriktets styrelse. Målet är att ändringen i grundavtalet ska träda i kraft senast 1.1.2021.

Beslutsförslag av tf. direktören för sjukvårdsdistriktet

Styrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige för samkommunens medlemskommuner att sjukvårdsdistriktets grundavtal ändras på det sätt som beskrivs ovan i motiveringarna.

Beslut

Förslaget till beslut godkändes.

Utdragets riktighet bestyrks av

22.10.2020

JARI-PEKKA TUOMINEN

Jari-Pekka Tuominen
styrelsessekreterare